

Sygn. akt III CZ 320/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Banku w L.
przeciwko B. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R., T.P. i G.P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 października 2022 r.,
zażalenia pozwanych
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. akt I ACa 579/18,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego sądowi, który wyda
orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 kwietnia 2022 r., Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, po rozpoznaniu apelacji pozwanych: B. sp. z o.o. w R., T. P. i G.P. od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 19 grudnia 2017 r., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy, albowiem nie ustalił, jaka kwota kredytu, odsetek oraz innych należności została zapłacona powodowi jako kredytodawcy przez Spółkę jako kredytobiorcę, w jaki sposób powód zaliczył

wpłaty, a także czy kredytobiorca został poinformowany o możliwości restrukturyzacji zadłużenia (art.75c prawa bankowego).

W zażaleniach na ten wyrok, pozwana B. sp. z o.o. w R. oraz pozwani T. P. i G. P. zarzucili naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje stronie także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Obowiązujący aktualnie model apelacji pełnej zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, bazując na materiale zebranym w pierwszej instancji i prowadząc w razie potrzeby własne postępowanie dowodowe oraz stosuje właściwe przepisy prawa materialnego. Postępowanie apelacyjne powinno więc co do zasady zakończyć się wydaniem merytorycznego orzeczenia rozstrzygającego definitywnie spór między stronami. Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie kwestionuje uchylenie przez Sąd drugiej instancji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, stąd ocenie Sądu Najwyższego może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ustawowe przesłanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji zostały zakresłone wąsko, zaś kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do skontrolowania, czy istotnie doszło do nierozpoznania istoty sprawy lub też czy faktycznie istnieje w realiach rozpoznawanej sprawy konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, Nr 3, poz. 41 i z 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12).

Trafne są zarzuty skarżących, że w tej sprawie nie wystąpiła przesłanka, na którą powołał się Sąd drugiej instancji, wydając wyrok kasatoryjny. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi w sytuacji, w której rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że zachodzi przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22; z 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97 oraz z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98; wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 Nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r. III CK 161/05 oraz z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1 - 2, poz. 2). Nierozpoznanie istoty sprawy ma miejsce, gdy sąd pierwszej instancji rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona w pozwie; nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych lub prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12).

W tej sprawie Sąd Okręgowy rozpoznał tak rozumianą istotę sporu między stronami, natomiast inną kwestią jest, czy uczynił to prawidłowo, a więc zgodnie z prawem procesowym i materialnym, czy należycie ustalił stan faktyczny i dokonał jego prawidłowej analizy materialnoprawnej. Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie badania żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania prowadzącego do wydania zaskarżonego apelacją orzeczenia. Niewyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, niewłaściwa ocena dowodów lub ewentualna błędna subsumcja nie są równoznaczne z nierozpoznaniem istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483).

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku kasatoryjnego wynika, że Sąd Apelacyjny dopatrywał się nierozpoznania istoty sprawy właśnie w zaniechaniu dokonania przez Sąd Okręgowy określonych ustaleń faktycznych i ocen, ale nie jest

to pogląd trafny w realiach tej sprawy. Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie Banku zasądzenia od pozwanej Spółki jako kredytobiorcy i pozwanych jako poręczycieli kredytu, kwoty niespłaconego zadłużenia, wskazując ustalenia faktyczne i oceny prawne uzasadniające to orzeczenie. Podniesiona przez Sąd Apelacyjny potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego i poczynienia ustaleń faktycznych we wskazanym zakresie, nie uzasadniała uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do jej ponownego rozpoznania. Skoro bowiem Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe, to w przypadku uznania, że zebrany materiał dowodowy jest niewystarczający, powinnością Sądu Apelacyjnego, wynikającą z przyjętego w polskim porządku prawnym modelu apelacji, było uzupełnienie tego postępowania w niezbędnym zakresie i wydanie orzeczenia oddalającego apelację lub orzeczenia reformatoryjnego.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

[as]